

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Lovforslaget har til formål at bringe retsplejelovens regler om dommers inhabilitet i overensstemmelse med den fortolkning af Menneskerettighedskonventionens artikel 6, stk. 1, om rettergang ved en upartisk domstol, som kom til udtryk ved Den europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelse af 24. maj 1989 i Hauschildt-sagen.

Lovforslaget har endvidere til formål at give politiet og de kommunale myndigheder m.v. adgang, men ikke pligt, til i forbindelse med det kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem myndighederne at videregive oplysninger om bestemte børn og unge, der er kriminalitetstruede, og om forhold, der i øvrigt kan have betydning for gennemførelsen af samarbejdet. Videregivelsesadgangen skal sikre, at myndighederne kan varetage børnenes og de unges tarv ved at modvirke, at en kriminel løbebane påbegyndes.

I øvrigt stilles der forslag om ændringer af retsplejelovens regler om advokater, således at der bliver mulighed for at drive advokatvirksomhed i selskabsform. Samtidig foreslås det gældende forbud mod, at en advokat har kontor i flere retskredse, ophævet.

Herudover foreslås ændringer af retsplejelovens bestemmelser om afhøring af døve m.v. og om påtalekompetencen i voldssager. Endelig indeholder forslaget en række ændringer af redaktionel karakter.

I det følgende gives der en redegørelse for hovedpunkterne i lovforslaget. I øvrigt henvises til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser.

2. Dommeres inhabilitet

2.1. Menneskerettighedsdomstolens afgørelse

Den europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelse i Hauschildt-sagen vedrørte spørgsmålet om, hvorvidt de dommere, som havde taget stilling til varetægtsfængsling, kunne deltage i den efterfølgende domsforhandling uden at tilsidesætte artikel 6, stk. 1, i Menneskerettighedskonventionen. Efter denne bestemmelse er enhver berettiget til en retfærdig og of-

fentlig rettergang inden en rimelig frist for en ved lov oprettet uafhængig og *upartisk* domstol.

I dommen er det lagt til grund, at ingen af de implicerede dommere var personligt forudindtagne.

I dommen udtales det endvidere udtrykkeligt, at det blotte faktum, at en dommer i et system som det danske også har afsagt kendelser under efterforskningen, herunder kendelser om varetægtsfængsling, ikke i sig selv berettiger til frygt for dommerens manglende upartiskhed. Særlige omstændigheder i en given sag kan dog efter dommen medføre en anden konklusion.

Om fængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2, som kræver, at der foreligger en særlig bestyrket mistanke om sigtedes skyld, udtalte domstolen, at dommeren skal være overbevist om, at der er en meget høj grad af klarhed med hensyn til skyldspørgsmålet, og at der hermed kun er en »spinkel« forskel mellem det spørgsmål, som dommeren skal afgøre ved anvendelse af § 762, stk. 2, om varetægtsfængsling, og det spørgsmål, dommeren skal tage stilling til ved den endelige domsafsigelse.

I Hauschildt-sagen havde byretsdommeren i 9 tilfælde inden domsforhandlingen besluttet varetægtsfængsling i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2. Varetægtsfængslingen var i alle tilfælde samtidig begrundet i retsplejelovens § 762, stk. 1, som stiller krav om begrundet mistanke. Endvidere havde de dommere, som medvirkede under landsrettens ankebehandling af sagen, ved flere lejligheder inden domsforhandlingen truffet beslutning om varetægtsfængsling i medfør af retsplejelovens § 762, stk. 2 (og stk. 1).

12 af 17 dommere udtalte herefter, at spørgsmålet om byrettens og landsrettens upartiskhed efter omstændighederne i den foreliggende sag godt kunne se ud som om, der kunne rejses tvivl herom, og at klagerens frygt i denne henseende kunne anses for objektivt berettiget. Domstolen fandt herefter, at der var sket en krænkelse af konventionens artikel 6, stk. 1.

2.2. Gældende ret

Den nuværende bestemmelse i retsplejelovens § 60, stk. 2, om inhabilitet som følge af fængsling på